

Un document inedit privitor la veniturile Agiei din Moldova pe șase luni (în prima jumătate a secolului al XVIII-lea)

de Ioan Murariu

Atestată pentru prima oară la 11 februarie 1952¹, instituția Agiei din Moldova s-a menținut cu această denumire până în secolul al XIX-lea. În fruntea acesteia se afla marele agă, care avea atribuții militare și judecătorești. După reformele lui Constantin Vodă Mavrocordat de la mijlocul secolului al XVIII-lea, marele agă a avut mai ales atribuții polițienești.

În perioada de început, veniturile boierului investit cu înalta dregătorie de **mare agă** proveneau din taxe speciale percepute de la subalternii săi ("ploconul agiesc") și de la breslele de meșteșugari și negustori. Mai târziu a primit și o leafă anuală².

În Arhivele Naționale din Bacău se păstrează un document inedit privitor la veniturile Agiei din Moldova pe timp de șase luni³. Documentul nu poartă dată, dar, ținând seama de scris, conținut, precum și de faptul că cifrele sunt redactate prin litere ale alfabetului chirilic, presupunem că a fost redactat în prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

În prima parte a acestui important document se menționează care sunt sursele veniturilor Agiei pe timp de șase luni. Ele variază între 5 și 50 lei - în total 359 lei⁴. Dar jos, în loc de 359 lei, s-a scris un total de numai 180 lei. Noi credem că diacul care a întocmit acest document a adunat numai acele sume pe care tot el le-a încercuit (la transcriere noi le-am marcat printr-un asterisc).

Pe pagina a 2-a, care este și partea a doua a documentului, se menționează când anume (lună și zi, dar fără an) și de la cine s-au încasat 201 lei.

Aceste taxe, stabilite "cu carte gospod", erau percepute în toate orașele unde existau breslele respective de meșteșugari și de negustori.

Credem că documentul, semnat de "Gheorghe vel agă", este important atât pentru cunoașterea instituției moldovenești (Agie) cât și pentru mai buna cunoaștere a fiscalității în secolul al XVIII-lea. De aceea l-am transcris și îl publicăm mai jos, în întregime.

1. Instituții feudale din Țările Române. Dicționar (coordonatori, Ovid Sachelarie și Nicolae Stoicescu), Editura Academiei, București, 1988, p. 9-10.

2. Ibidem.

3. Arhivele Naționale Bacău, Colecția de documente, VII/31.

4. Sau 349 lei, căci la breasla armenilor se menționează în stânga 20 lei, iar în dreapta numai 10 lei.

IZVOD DE VENITUL AGIEI, DUP<Ă> CUM S-AU HOTĂRÂT CU CARTEA
GOSPOD CA SĂ DEA FIIȘTECARILE PE 6 LUNI, DUP<Ă> CUM ÎN GIOS <SE>
ARATĂ

Lei	<Bani>	
25	-	Baş-ceauș agesc.
25	-	Baş-buliucbaș agesc.
25	-	5 buliucbași agești.
5	-	Buciucașul agesc.
2,5	-	De la fiiștecare căpitan agesc.
-	90	Bani de la totu slujitorul agesc.
5*	-	Staroste de cizmari ce lucrează saftienele (?)
5*	-	Staroste de ciobotari ce lucrează la Teletin (?)
5*	-	Staroste de tălpălari.
5*	-	Staroste de cojocari.
5*	-	Staroste de bierbieri.
5*	-	Staroste de sucmănari.
5*	-	Staroste de abageri.
5*	-	Staroste de işlicari.
-	60*	Bani de la fiiștecare băcălie.
15*	-	Staroste de mesercii.
15*	-	Văraf de chirigii.
15	-	Vătaf de pietrari și de vărari.
5	-	Vătaf de cărămidari și de olari.
15	-	De la calfa de teslari.
15	-	De la calfa de zidari.
25*	-	De la brasla jădovească.
20	-	De la brasla armenilor, 10 lei.
50	-	De la staroste, împreună cu brasla streinilor.
-	10	Bani de la fiiștecare trunchiu, în toate duminicile.
20*	-	Pitari.
15*	-	Plăcintari.
15*	-	Brăhări.
10*	-	Precupeți.
15*	-	Făclieri.
<hr/>		
180	-	Fac luați de Ion.

Gheorghe, vel agă.

- Optzeci lei am luat de la vătaful Ion din aşest izvod răvaş de samă, iuni<e> 16.
<Semnătură indescifrabilă>
- Treizeci şi unu lei, tij, am luat de la Ion, iuni<e> 17.
- Cinci lei am luat de la cizmari.
- Cinci lei am luat de la brăhari.
<Semnătură indescifrabilă>
- Douăzeci şi doi lei, tij, am luat de la Ion, iuni<e> 27.
<Semnătură indescifrabilă>
- Doaozeci şi şapte lei, tij am luat, cu un leu ce am luat de la abager, iuli<e> 3.
(Semnătură indescifrabilă)

 176 lei facu luaţi de la Ion, şi rămân asupra lui 4 lei.
 25 lei am luat de la băcali pe 50 dugheni.

201

G L O S A R

abager = vânzător de abă (ţesătură groasă, din lână).

Agie = poliţie.

baş = şef; întâiul, mai mare peste.

băcălie (băcănie) = dugheană cu produse alimentare.

braslă = breaslă.

brăhar = producător sau vânzător de bragă (băutură nealcoolică).

bulucbaşă = comandantul unui buluc (ceată de ostaşi).

Carte gospod = Carte domnească.

ceauş = grad militar inferior.

chirigiu = cărăuş; om care transportă marfă cu carul sau căruţa.

făclier = fabricant sau vânzător de făclii.

işlicar = fabricant sau negustor de işlice (căciuli domneşti sau boiereşti, din blană de samur).

izvod = listă; tabel; condictă de socoteli.

leul vechi = 40 de parale sau 120 de bani.

meserciu = măcelar; casap.

pitar (chitar) = producător sau negustor de pâine.

răvaş = scrisoare; adeverinţă; răvaş de primire.

samă = buget (venituri şi cheltuieli pe o anumită perioadă).

staroste (vătaf) = conducătorul unei bresle de meşteşugari sau de negustori.

sucmănar = persoană care confecţionează sau vinde sumane (haine ţărăneşti foarte lungi, din postav gros).

teslar = dulgher.

tij = de asemenea.

trunchi = dugheană în care se vindea carne.

Un document inédit sur les revenus de la Préfecture de Police de la Moldavie pour six mois (dans la première moitié du XVIII-ème siècle) Résumé

Ce document est conservé aux Archives Nationales de Bacău. Il n'est pas daté, mais en jugeant d'après l'écriture et le contenu nous croyons qu'il a été rédigé dans la première moitié du XVIII-ème siècle.

À l'époque, les revenus de la Préfecture de Police provenaient de certains impôts recouvrés des employés de cette institution et de dirigeants des catégories professionnelles et de commerçants des villes du pays de la Moldavie.

